

Evaluating the Attitudes of University Students about Scientific Research¹

Öğr. Gör. Aziz İLHAN

Tunceli University

Yrd. Doç. Dr. H. Coşkun ÇELİK

Siirt University

Yrd. Doç. Dr. Alper ASLAN

Tunceli University

Abstract

The purpose of this study is to examine the sub-dimensions of approach towards research of college students, according to the variables of gender, class, taking a scientific research class or not, and studying in an associate or undergraduate program. The sample of this study is composed of 250 associate degree and 403 undergraduate degree students which have been selected with a suitable sampling method for this study which was carried out with universal screening method. A suitable sampling method has been selected for the easily reachable and applicable individuals being available, as for the constraints of time, money and manpower. The reason of including these students into the research group is the inclusion of a scientific research methods class in their curriculum. As the data collection tool, approach scale towards research which was developed by Çelik, Gazioğlu and Pesen (2012) was selected. For the analysis of the data, independent sampling t-test, one-way variance analysis, normality and Levene test were applied. According to the results obtained from the study, a significant difference was found in the sub-dimensions of interest, importance and motivation which are part of the sub-dimension of approach towards research as a subject of the study, for gender difference. However there has been no significant difference in sub-dimensions of usefulness and anxiety. Also, no significant difference was detected for the sub-dimensions of interest, importance and motivation when compared for the class variable and the variable of having a scientific research class or not. When compared for the associate/undergraduate degrees, there has been a significant difference for the sub-dimensions of the study which are importance, motivation and anxiety, however, no significant difference has been found for sub-dimensions of interest and usefulness. Considering the approach of the college students towards research, we might say that additional optional classes could be added into the curriculum, together with the research methods class.

Key words: Approach, research approach level, sub-dimensions, college students

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 17 No 2, 2016
pp. 141-156
DOI: 10.17679/iuefd.17218132

Received : 10.11.2015
Revision 1 : 11.04.2016
Revision 2 : 29.04.2016
Accepted : 31.05.2016

Suggested Citation

İlhan, A, Çelik, H. C. ve Aslan, A. (2016). Evaluating the Attitudes of University Students about Scientific Research, *Inönü University Journal of the Faculty of Education*, 17(2), 141-156. DOI: 10.17679/iuefd.17218132

¹This study was presented as oral presentation at ICQH 2015

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Research is a process of learning and obtaining information that consists of questioning, review, evaluation, interpretation and decision-making efforts (MEB, 2011). Developments almost in all scientific fields are based on the contribution of systematic researches. Therefore, research, in general terms, is considered as the foundation stone of scientific developments (Marczyk, 2005). Attitude is a mental, emotional and behavioral initial reaction tendency that an individual organizes towards himself or any object, social issue or event around based on his experience, knowledge, feelings and instincts (İnceoğlu, 2010:13). Attitudes may result in positive or negative behaviors as they have a guiding effect on behaviors of individuals (Tavşancıl, 2006:72). Therefore, in the body of literature, attitude is considered one of the important variables regarding the importance of research. It is inevitable for the quality of life of today's university graduates to exhibit positive attitudes with sufficient knowledge and experience about making, developing and conducting research, to find a job and to be able to use their gains in an effective way. In this context, the course "Scientific Research Methods" is included as a two-credit compulsory course in many departments of universities, all departments of faculties of education, and many programs of vocational schools.

Method

The purpose of this study is to examine the attitude sub-dimensions of university students' towards research based on the variables including gender, class, taking scientific research course and studying at an associate degree or an undergraduate program. The study was designed in the survey model. As a data collection tool, "personal information form" and the research attitude scale, which was developed by Çelik, Gazioğlu and Pesen (2012), were used. The independent-samples t-test, one-way analysis of variance, normality and Levene's test were used in the analysis of data. In the study, independent-samples t-test was applied for two-category variables and one-way analysis of variance (ANOVA) for multiple category variables in order to determine whether RAS sub-dimensions of university students differ depending on certain variables (gender, class, studying at a associate degree or an undergraduate program, and taking scientific research course). Normality test and Levene's test techniques were used to decide on whether parametric test assumptions are met. In this study, Q-Q graphics of general research attitude score and scores of sub-dimensions as dependent variables were examined and coefficients of skewness and kurtosis were calculated. As a result, it was found with the examination of Q-Q graphics that there is no significant deviation from the normal and no skewness and kurtosis is beyond the interval of (-1.5 to +1.5). Accordingly, it was decided that data are distributed in a normal way and parametric test techniques were used.

Result and Discussion

Attitudes of students towards research are generally at a low level. This could be because of the fact that application processes of studies are different or experiences of selected sample regarding the scientific research are not sufficient. Attitudes of students towards research are at a low level in terms of interest, importance, motivation and usefulness sub-dimensions and at a medium level in the anxiety dimension. Since the anxiety towards research is a negative situation, it could be suggested that it is consistent with other dimensions and attitudes of students towards research are at a low level. Based on that, it could be argued that students believe that the knowledge, skills and gains they get from scientific methods course will really facilitate learning and teaching activities and that they are willing to make research. Actually, when it comes to whether or not making a research, students are willing due to its importance in their professional lives and concerned about where to start and how to start and they may think that they are not able to do it alone. Research attitude of students also differs significantly by their gender in the sub-dimensions of interest, importance and motivation. However, no difference was found in terms of usefulness and concern sub-dimensions. Attitude scores in the interest, importance and motivation sub-dimensions are significantly higher in female students than male students. This may indicate that female students are more willing to make research and pay more important to this issue than male students. When the average RAS scores are examined by class levels, it was found that research attitudes of first grade, second trade, third grade and fourth grade students

are at a medium level in general. The highest and lowest score averages of sub-dimensions in the scale show that third grade students have the highest attitude score in the sub-dimensions of interest, importance and usefulness and second grade students have the highest attitude score in the sub-dimensions of motivation. However, since the concern sub-dimension is considered as a negative factor, such low average attitude score here indicates that positive attitude is high. For this reason, fourth grade students have the highest attitude score average in terms of concern sub-dimension. It is another important point that fourth grade students have the lowest attitude score average in terms of all sub-dimensions (except for the concern sub-dimension). However, since the concern sub-dimension is considered as a negative factor, such high attitude score average here indicates that positive attitude is low. Therefore, it can be observed that third grade students have the lowest attitude score average in terms of concern sub-dimension.

Analysis of variance was used to determine whether or not average differences of interest, importance, motivation, usefulness and concern sub-dimensions towards research are significant by grade level as identified between the groups after the examination of descriptive statistics, and it was found that differences between grade-level average scores are not significant. It was also determined that the sub-dimensions of interest, importance, motivation, usefulness and concern have no effect on research attitude of students in terms of taking the scientific methods course. Also, research attitudes of students in the sub-dimensions of importance, motivation and concern showed significant level of difference based on the status of studying at an associate degree or an undergraduate program and no difference was found in the sub-dimensions of interest and usefulness. Accordingly, it could be suggested that the sub-dimensions of importance, motivation and concern have effect on research attitudes of students in terms of studying at an associate degree or an undergraduate program. When the research score averages of students are examined, it is observed that the difference in importance and motivation sub-dimensions is in favor of students at an associate degree program and the difference in the concern sub-dimension is in favor of students who study at an undergraduate program. Accordingly, positive attitudes related to importance, motivation and concern sub-dimensions are significantly high based on studying at an associate degree or an undergraduate program. Considering research attitudes of university students, different elective courses could be included in the curriculum besides the scientific research methods course.

Üniversite Öğrencilerinin Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi²

Öğr. Gör. Aziz İLHAN

Tunceli Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. H. Coşkun ÇELİK

Siirt Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Alper ASLAN

Tunceli Üniversitesi

Öz

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum alt boyutlarını cinsiyet, sınıf, bilimsel araştırma dersi alma ve önlisans/lisans programında okuma durumu değişkenlerine göre incelemektir. Genel tarama modelinde olan bu çalışmanın örneklemini uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 250 lisans ve 403 önlisans öğrencisi oluşturmaktadır. Zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesi için uygun örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma grubuna bu öğrencilerin alınmasının nedeni öğretim programlarında bilimsel araştırma yöntemleri dersinin bulunmasıdır. Veri toplama aracı olarak Çelik, Gazioğlu ve Pesen (2012) tarafından geliştirilmiş araştırmaya yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi, normallik ve Levene testi kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, cinsiyet açısından öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum alt boyutlarından ilgi, önem ve motivasyon alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılaştığı ancak yararlılık ve kaygı alt boyutlarında farklılaşmadığı gözlemlenmiştir. Yine sınıf değişkeni ve araştırma dersi alma değişkenleri açısından araştırmaya yönelik tutum alt boyutlarından ilgi, önem, motivasyon, yararlılık ve kaygı alt boyutlarının da farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ayrıca önlisans/lisans programında okuma durumuna göre ise araştırmaya yönelik tutum alt boyutlarından önem, motivasyon ve kaygı boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuş, ancak ilgi ve yararlılık alt boyutlarında bir fark bulunmamıştır. Üniversite öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutumları düşünüldüğünde bilimsel araştırma yöntemleri dersinin yanında farklı seçmeli dersler öğretim müfredatına eklenebilir.

Anahtar Kelimeler: *Tutum, araştırmaya yönelik tutum, üniversite öğrencileri.*

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 17, Sayı 2, 2016
ss. 141-156
DOI: 10.17679/iuefd.17218132

Gönderim Tarihi : 10.11.2015
1. Düzeltme : 11.04.2016
2. Düzeltme : 29.04.2016
Kabul Tarihi : 31.05.2016

Önerilen Atf

İlhan, A, Çelik, H. C. ve Aslan, A. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 141-156. DOI: 10.17679/iuefd.17218132

²Bu çalışma ICQH 2015'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Bilim bilme, evreni anlayabilme, olay ve olgulara yorumlar getirme, doğa güçlerini kontrol edebilme ihtiyacından ve güdüsünden kaynaklanan bazen süreç bazen de sonuç olarak algılanan bir kavramdır (Arseven, 2001: 11). Bunun yanında "geçerliği kabul edilmiş sistemli bilgiler bütünü", "neden-sonuç ilişkilerinin ifade edildiği sistematik bilgiler birikimi" ve "insanoğlunun biriktirdiği, kaydedilmiş sistematik bilgi" biçiminde tanımlara da rastlanmaktadır (Karasar, 2008: 10). Bilgi bilimin bir ürünüdür ve ayrılmaz bir ikili oluşturmaktadır. Bilgi öğrenme araştırma veya gözlem sonucu elde edilen doğrulara ve ilkelere verilen orta bir terimdir. Bilgi kaydedilebilir, görülebilir, tekrar tekrar elde edilebilir ve yorumlanabilir. (Ekiz, 2007: 12). Bilim var olan şeyleri betimleyerek "nedir" sorusuna cevap arar. Bunun yanında, olaylar ve olgular arası ilişkileri ortaya koyarak da "niçin" sorusuna karşılık bulma fonksiyonunu yerine getirir. Bilim araştırma bulguları ve yeni geliştirilen araştırma teknikleri ile gelişmekte, gelişen bilim ile de araştırma kendisine daha sağlam bir dayanak kazandırmaktadır (Arseven, 2001: 11).

"Araştırma" bilgi yığınlarını derleme, özel teorileri derinlemesine inceleme ve mükemmel yeni ürünler üretme gibi çoklu bir aktiviteyi tanımlamak için genelde günlük konuşmalarda kullanılan bir terimdir. Akademik veya uygulamalı bir araştırmaya başlamadan, bunun gerçekleştirecek öğrenci ya da uygulayıcıların "araştırma" kelimesinin ne anlama geldiği konusunda net bir fikre sahip olması ve diğer bilim alanlarında da genel kullanımı yüzünden ortaya çıkabilecek yanlış anlamaları ortadan kaldırmaları önemlidir. Bu yüzden gerçek anlamda araştırma olmayan sözde araştırma kabul edilen aktiviteleri tanımlamada genel dilde ve bu terimi kapsayan duygu odaklı bazı dillerdeki anlamları gözden geçirilmek faydalıdır (Walliman and Baiche, 2001: 6). Araştırma; soru sorma, inceleme, değerlendirme, yorumlama ve karar verme çabasının oluşturduğu bir öğrenme ve bilgi edinme sürecidir (MEB, 2011, p.5). Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre araştırma, bir gerçeği ortaya çıkarmak, bir sorunu çözmek ve elde edilen verileri arttırmak için bilimsel yöntem ve tekniklerden yararlanılarak yapılan düzenli çalışmadır (TDK, 2016). Merak ve öğrenme arzusuyla oluşturulan bir sorunun, soru ile ilgili her türlü bilgi ve verinin incelenip değerlendirilmesi yorumlanarak bir hükme varılması, bir bilginin ortaya çıkarılması çabasına araştırma denir. Bilimsel araştırma ise; yeni bilgi, yöntem veya ürünleri elde etmeye yönelik belirli bir amacı, aşamaları ve yöntemi içeren bilgi üretme ya da derleme çabasıdır (MEB, 2011, p.5). Hemen hemen her bilim alanındaki gelişmeler yapılmış sistematik araştırmaların katkılarına bağlıdır. Bu yüzden genel olarak araştırma, bilimsel gelişmelerin temel taşı olarak değerlendirilmektedir (Marczyk, 2005: 1). Bilimsel araştırmaların en karakteristik özelliklerinden biri, birbirini izleyen bir takım basamaklardan oluşmasıdır. Problemin hissedilmesi ile başlayan araştırma süreci; takip edilecek yöntemlerin belirlenmesini ve gereklerinin yerine getirilmesini, verilerin toplanmasını, verilerin işlenmesini, verilerden yola çıkarak soruna çözüm oluşturacak sonuç ve önerilerin geliştirilmesini, ulaşılan sonuç ve sürecin kayıt altına alınmasını içermektedir (Madsen, 1991; Cone ve Foster, 1993; Bolker, 1998; Llewellyn, 2002).

Araştırmanın, temelde, bir arama, öğrenme, bilinmeyenini bilinir yapma, karanlığa ışık tutma, kısaca bir aydınlanma süreci; kişi ve toplum hayatının can damarı olduğu (Taşdemir ve Taşdemir, 2011) olgusuna da dikkat çekmekte yarar vardır. Araştırma bilgide ilerleme ve onu anlamadır. Araştırma yapabilmek, belli düzeylerde bir uzmanlığı; yapılan araştırmalardan yararlanabilmek, ondan etkilenebilmek, ona yardımcı olabilmek ise genel bir araştırma kültürünü gerektirir. Genel kültür ile uzmanlık düzeyindeki bu etkinliklerin kazanılabilmesi için düzenlenen eğitime araştırma eğitimi denir. Araştırma eğitiminin temelinde, bilimsel yöntem ve onun gerektirdiği tüm teknik bilgi, beceri ve tutumları bilip sergileyebilmek ve onun bireysel ve toplumsal yaşamdaki yerini kavramak vardır (Karasar, 2008: 46). Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir (İnceoğlu, 2010: 13). Tutumlar bireyin davranışlarında yönlendirici bir etkiye sahip olduğundan olumlu ya da olumsuz davranışlara yol açabilir (Tavşancıl, 2006: 72). Bu nedenle tutum alan yazında araştırmanın önemi ile ilgili olarak ortaya çıkan önemli değişkenlerden biri olarak görülmektedir.

Bilgi toplumunun bireylerine bilimsel düşünme becerilerinin kazandırabilmesi, kuşkusuz eğitim kurumlarının üstlenmesi gereken bir sorundur (Çelik, 1998; Erdoğan, 1998; Kabasakal, 1998; Çepni, Küçük ve Gökdere, 2002; Oruç ve Ulusoy, 2008). Eğitim sisteminin bilimsel tutum ve davranışlara sahip bireyler yetiştirme işlevinin gerçekleştirilmesinde, üniversitelere önemli görevler düşmektedir. Üniversitelerin, eğitim öğretim hizmetlerini gerçekleştirmesi, içinde bulunduğu toplumun farklı

alanlarda ihtiyaç duyduğu hizmetleri yerine getirmenin yanı sıra araştırma yapmaya öncülük etmesidir. Araştırma eğitimi; bireylere bilimsel tutum ve davranışları, araştırma alanına ilişkin yeterlikleri kazandırarak bireylerde ve toplumda araştırma bilinci oluşturmayı amaçlayan bir eğitimidir (Taşdemir ve Taşdemir, 2011). Bu eğitimle bireye, bilimsel yöntem ve tekniklerle ilgili her türlü bilgi ve becerinin yanında, olumlu tutum ve davranışların kazandırılmasının da gerekliliği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk, 2014).

Bilgi üretebilmek için bireyin araştırma yapmak, sorgulamak, merak etmek ve sorumluluk olmak gibi bazı becerilere sahip olması gerektiği söylenebilir. İnsanlar ancak araştırdıkları, sorguladıkları, merak ettikleri ve sorumluluk aldıkları müddetçe bilgi üretebilirler. Başka bir deyişle bilgi üretmek için bireyin bilimsel düşünebilme becerisine sahip olması gerekmektedir. Günümüz toplumunda bireyin bilimsel düşünme becerisine sahip olması ekstra bir yetenekten çok zorunluluk haline gelmiştir. Bu nedenle bilimsel düşünebilen bireyler yetiştirme eğitim sistemlerinin temel hedefleri arasında yer almaktadır (Ata ve Yenilmez, 2012).

Günümüzde üniversite mezunu öğrencilerin araştırma yapma, geliştirme ve yürütme konusunda yeterli bilgi ve donanımlarla olumlu tutumlar sergilemeleri, onların iş bulmalarının yanı sıra edindikleri kazanımları etkin bir şekilde kullanabilmeleri yaşam kaliteleri için kaçınılmazdır. Bu bağlamda üniversitelerdeki birçok bölümde, eğitim fakültelerinin tüm bölümlerinde ve meslek yüksekokullarının birçok programında "Bilimsel Araştırma Yöntemleri" dersi iki kredilik zorunlu bir ders olarak yer almaktadır. Bu derslerde öğrencilere; bilim ve temel kavramlar, bilim tarihine ilişkin temel bilgiler, bilimsel araştırmanın yapısı, bilimsel yöntemler, problem, araştırma modelleri, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve yöntemleri, verilerin kaydedilmesi, analizi ve yorumlanması gibi başlıklar altında bilgi ve beceriler verilmeye çalışılmaktadır. Böylece öğrencilerin araştırma yapmaya ilişkin bilgi birikimleri ve yeterlikleri geliştirilmekte, araştırma kaygı düzeyleri azaltılarak, olumlu tutumlar sergilemeleri sağlanmakta ve araştırma yapmaya teşvik edilmektedirler.

Araştırma yeterliğini etkileyen önemli faktörler arasında, araştırma yöntemleri dersi alma durumu, araştırma deneyimi ve araştırmaya yönelik tutum değişkenleri sayılabilir. Üniversite eğitiminde sadece ikinci sınıfta bilimsel araştırma yöntemleri dersinin okutulması öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarını ne düzeyde geliştirecektir? Sorusunu akla getirmektedir. Alan yazın incelendiğinde bilimsel araştırmalara yönelik tutumları inceleyen çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları öğrencilerin doğrudan bilimsel araştırma yöntemleri dersine yönelik görüşlerini, diğerleri de tutumlarını incelemiştir. Küçüköğlü, Taşgın ve Çelik (2013) Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programı öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, bilimsel araştırma sürecine ilişkin kavramların öğrenciler tarafından tam ve doğru olarak algılanmadığı, öğrencilerin öğretmenlerin araştırma yapmalarının gerekli olduğunu düşünmedikleri, buna karşın bilimsel araştırmaların meslek hayatlarında işlerine yarayacağı görüşünde olduklarını belirtmiştir. Korkmaz, Şahin ve Yeşil (2011) ilköğretim öğretmenlerinin bilimsel araştırmalara ve araştırmacılara ilişkin düşüncelerini inceledikleri çalışmada öğretmenlerin önemli bir bölümü bilimsel araştırmalara olumlu yaklaştığını ve bilimsel araştırma gerçekleştirme sürecinde kendilerini yeterli gördüklerini ortaya koymuştur. Son on yıl içerisinde yapılan çalışmalarda ise bilimsel araştırma dersi alan öğrencilerin de araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği (Saracaloğlu, Varol ve Ercan, 2005; Korkmaz, Şahin ve Yeşil, 2011; Yenilmez ve Ata, 2012) bazı çalışmalarda ise değişmediği (Konokman, Tanniseven ve Karasolak, 2013; Polat, 2014) tespit edilmiştir. Yine bazı çalışmalar araştırma deneyiminin araştırma tutumunu olumlu yönde geliştirdiğini (Saracaloğlu, 2008; Saracaloğlu, Varol ve Ercan, 2005; Tavşancıl, 1995) bazıları ise bunun aksini savunmaktadır (Konokman, Tanniseven ve Karasolak, 2013). Ayrıca öğrencilerin genel olarak araştırmaya yönelik tutum düzeylerinin nötr (Yenilmez ve Ata, 2012), orta (Polat, 2014) ve yüksek (Korkmaz, Şahin ve Yeşil, 2011) gibi çeşitli düzeylerde sınıflandırıldığı, ancak bu sonuçların öğrencilerin araştırmaya ilişkin tutumlarına yönelik belirli bir kanı oluşturmada tatmin edici olmadığı düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bu sebepler doğrultusunda yapılan bu çalışmada, özellikle bilginin ve araştırmanın merkezi olarak kabul edilen üniversitelerdeki öğrencilerin araştırma tutumlarının önemli olduğu düşünülmüş ve bu tutumların alt boyutlarının bazı değişkenler açısından incelenmesine karar verilmiştir. Araştırmada genel olarak üniversite öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmakla birlikte aşağıdaki alt problemlerde değerlendirilmiştir.

- Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumları hangi düzeydedir?
- Öğrencilerin cinsiyetlerine göre araştırmaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

- Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre araştırmaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrencilerin araştırma dersi alma/almama durumuna göre araştırmaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrencilerin önlisans/lisans programlarında okuma durumuna göre araştırmaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi ve araştırmaya yönelik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelendiğinden, tarama modelinde tasarlanmıştır. Bilindiği gibi, tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008: 77).

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Dicle, Atatürk, Fırat, İnönü, Siirt ve Tunceli üniversitelerinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiş 250 lisans ve 403 önlisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma grubuna bu öğrencilerin alınmasının nedeni öğretim programlarında bilimsel araştırma yöntemleri dersinin bulunmasıdır.

Uygun örnekleme yöntemi; zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk, 2014: 92). Öncelikle araştırma grubuna alınacak üniversiteler belirlenmiş daha sonra bu üniversitelerin farklı bölümlerinde (Eğitim fakültesi ve meslek yüksekokulu bölümleri) öğrenim gören öğrenciler uygun örnekleme yöntemiyle seçilerek uygulama yapılmıştır. Örneklem sayısı ölçeğin madde sayısının beş katından fazla (Büyüköztürk, 2014: 146) olacak şekilde belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerini incelemek için "kişisel bilgi formu" ve araştırmaya yönelik tutumlarının ortaya konması için de "Araştırma Yapmaya Yönelik Tutum Ölçeği (ATO)" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerini içeren 4 (dört) adet sorudan oluşmaktadır. Bu sorular öğrencilerin, cinsiyet, sınıf, önlisans/lisans programında okuma durumları ve bilimsel araştırma yöntemleri dersi alma/almama durumları ile ilgilidir. Bu değişkenler seçilirken literatürdeki çalışmalar incelenmiş uygun olan değişkenler tercih edilmiştir.

ATO: Çelik, Gazioğlu ve Pesen (2012) tarafından geliştirilmiş ölçek 5'li Likert tipinde, 14'ü olumsuz, 17'si olumlu toplam 31 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan bazı maddeler şöyledir; "araştırma mesleki hayatımda kaçınılmazdır", "araştırma bana güven kazandırır", "konu araştırma olduğunda kendime çok güvenirim", "araştırmada istenilen sonuca ulaşamama korkusu yaşarım", "araştırma yaşamı anlamlı hale getirir". Ölçek beş alt faktörden oluşmaktadır ve bu alt faktörler sırasıyla ilgi, önem, motivasyon, yararlılık ve kaygı şeklinde isimlendirilmiştir. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0.897'dir. Bu araştırmada toplanan verilerle (n=653) ATO için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.919 olarak bulunmuştur. ATO'dan alınabilecek en düşük puan 31 en yüksek puan ise 155'dir. Ölçek puanlanırken olumsuz maddeler tersten puanlanmakta ve elde edilen toplam puan 31'e bölünerek 5 üzerinden tutum puanı hesaplanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar araştırmaya yönelik tutumun olumlu olduğunu göstermektedir.

Verilerin analizi

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin ATO alt boyutlarının bazı değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf, önlisans/lisans programında okuma durumu, daha önceden araştırma dersi alma/almama durumu) farklılaşıp farklılaşmadığı saptamak amacıyla iki kategorili değişkenler için bağımsız örneklemler t-testi, ikiden fazla kategorili değişkenler için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Parametrik test varsayımlarının sağlanıp sağlanmadığına normallik testi ve Levene testi teknikleri ile karar verilmiştir. Bu

çalışmada bağımlı değişken olan araştırma genel tutum puanı ve alt boyut puanlarının Q-Q grafikleri incelenmiş ve çarpıklık-basıklık katsayıları hesaplanmıştır (bakınız Tablo 2). Sonuçta Q-Q grafiklerinin incelenmesi ile normalden önemli bir sapma olmadığı görülmüş ayrıca çarpıklık basıklık değerlerinden hiç birisinin (-1.5 ile +1.5) aralığı dışına çıkmadığı görülmüştür. Tabachnick ve Fidell (2013) verilerin normal dağılım gösterebilmesi için çarpıklık ve basıklık kat sayılarının -1.5 ile 1.5 değerleri arasında olması gerektiğini belirtmiştir. Buna göre verilerin normal dağıldığına karar verilmiş ve parametrik test teknikleri kullanılmıştır.

Gruplar arasındaki ortalama farkların kaynağını belirlemek amacıyla da çoklu karşılaştırma yöntemlerinden en doğru ve en güçlü (Hayran ve Özdemir, 1996) testlerden olan Tukey testi kullanılmıştır. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin ölçekten elde edilen puan ortalaması, standart sapma değeri, ölçekten alınabilecek en düşük puan ile en yüksek puan göz önünde bulundurularak; düşük tutum düzeyi, orta tutum düzeyi ve yüksek tutum düzeyi şeklinde üç grupta incelenmiştir. Araştırmaya yönelik tutum puanları 5'li Likert tipine göre hesaplandığından beklenen puan aralığı 1.00-5.00 aralığıdır. Buna göre düşük, orta ve yüksek tutum düzeyleri için puan aralıkları şöyle olacaktır:

Düşük tutum düzeyi;	1.00 – 2.33
Orta tutum düzeyi;	2.34 – 3.67
Yüksek tutum düzeyi;	3.68 – 5.00

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumları ve alt boyutlarının cinsiyet, sınıf, araştırma dersi alma/almama ve önlisans/lisans programında okuma durumlarına göre karşılaştırılmasına ait bulgulara yer verilmiştir.

Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum düzeyleri

Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumları ve tüm alt boyutlarına ilişkin betimleyici istatistikler ve tutum düzeyleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya yönelik tutum alt boyutları ve tutum düzeylerine ait puan ortalamaları

Alt Boyut	N	Min	Max	Çarpıklık	Basıklık	$\bar{X} \pm S$	Tutum Düzeyi
İlgi	653	1	5	1.138	1.393	2.048±0.741	Düşük
Önem	653	1	5	0.578	0.453	2.225±0.688	Düşük
Motivasyon	653	1	5	0.643	0.614	2.210±0.714	Düşük
Yararlılık	653	1	5	0.924	0.473	2.126±0.919	Düşük
Kaygı	653	1	5	0.120	0.123	2.715±0.644	Orta
Genel	653	1,03	4.29	0.723	0.616	2.296±0.560	Düşük

Tablo 1'den genel olarak öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum puan ortalamasının 2.296 ve standart sapmasının 0.560 olduğu görülmektedir. Bunun yanında öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum alt boyutlarının puan ortalamalarının, yüksekte düşüğe doğru kaygı=2.715; önem=2.225; yararlılık=2.116; motivasyon= 2.210 ve ilgi=2.048 biçiminde sıralandığı, ayrıca kaygı dışında bütün alt boyutlarda araştırma tutumlarının düşük düzeyde olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre araştırmaya yönelik tutumları

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre araştırmaya yönelik tutum ve alt boyutlarının puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiştir. Tüm alt boyutların cinsiyet değişkenine göre betimsel istatistikleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya yönelik tutum ve alt boyutların cinsiyete göre t-testi sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S.	t	p
İlgi	Kadın	277	2.13	0.741	2.324	0.020*
	Erkek	376	1.99	0.738		
Önem	Kadın	277	2.29	0.729	2.229	0.026*
	Erkek	376	2.17	0.652		
Motivasyon	Kadın	277	2.31	0.758	3.034	0.003*
	Erkek	376	2.14	0.672		
Yararlılık	Kadın	277	2.19	0.921	1.445	0.149
	Erkek	376	2.08	0.916		
Kaygı	Kadın	277	2.73	0.632	0.602	0.547
	Erkek	376	2.70	0.653		
Genel tutum	Kadın	277	2.31	0.617	2.530	0.012*
	Erkek	376	2.19	0.576		

** : p<0.01 * : p<0.05

Tablo 2’de cinsiyete göre öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum alt boyutlarından ilgi (t=2.324, p<0.05), önem (t=2.229, p<0.05) ve motivasyon (t=3.034, p<0.01) boyutları açısından kadınların lehine farklılaşma görülmektedir. Ancak yararlılık (t=1.445, p>0.05) ve kaygı (t=0.623, p>0.05) alt boyutları açısından farklılaşma elde edilmemiştir. Ayrıca genel olarak kadınların araştırmaya yönelik tutum puanlarının erkeklerin tutum puanlarından daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (t=2.530, p<0.01).

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre araştırmaya yönelik tutumları

Öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum ve alt boyutlarının sınıf düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tüm alt boyutlar için sınıf düzeylerine ait betimsel istatistikler ile ANOVA sonucu Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Araştırmaya yönelik tutum ve alt boyutların sınıf düzeyine göre ANOVA sonuçları

Boyut	Sınıf	N	$\bar{X}$	S.	Homojenlik		ANOVA	
					Levene	p	F	p.
İlgi	I. sınıf	193	2.02	0.762	0.676	0.567	0.599	0.616
	II. sınıf	318	2.04	0.710				
	III. sınıf	105	2.13	0.782				
	IV sınıf	37	2.01	0.793				
Önem	I. sınıf	193	2.19	0.704	0.396	0.756	0.974	0.404
	II. sınıf	318	2.23	0.656				
	III. sınıf	105	2.30	0.732				
	IV sınıf	37	2.10	0.742				
Motivasyon	I. sınıf	193	2.19	0.754	0.922	0.430	0.327	0.806
	II. sınıf	318	2.21	0.672				
	III. sınıf	105	2.26	0.778				
	IV sınıf	37	2,14	0.678				
Yararlılık	I. sınıf	193	2,11	0.928	0.556	.644	1.110	0.344
	II. sınıf	318	2,11	0.928				
	III. sınıf	105	2,27	0.911				
	IV sınıf	37	2,01	0.803				
Kaygı	I. sınıf	193	2,72	0.659	1.266	0.285	0.193	0.901
	II. sınıf	318	2,71	0.660				
	III. sınıf	105	2,73	,610				
	IV sınıf	37	2,64	,527				

Tablo 3 incelendiğinde üçüncü sınıf öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum alt boyutlarından ilgi ($\bar{X}$ =2.13), önem ($\bar{X}$ =2.30), motivasyon ($\bar{X}$ =2.26), yararlılık ($\bar{X}$ =2.27) ve kaygı ($\bar{X}$ =2.73) alt boyutlarının puan

ortalamasının diğer sınıflarından daha yüksek olduğu, ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($F=0.599$, $p>0.05$).

Öğrencilerin araştırma dersi alma/almama durumuna göre araştırmaya yönelik tutumlarının

Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum ve alt boyutlarının araştırma dersi alma/almama durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya yönelik tutum ve alt boyutların araştırma dersi alma/almama durumuna göre t-testi sonuçları

Boyut	Ders alma durumu	N	$\bar{X}$	S.	t	p
İlgi	Evet	243	2.07	0.756	0.595	0.552
	Hayır	410	2.03	0.733		
Önem	Evet	243	2.25	0.707	0.800	0.424
	Hayır	410	2.21	0.677		
Motivasyon	Evet	243	2.25	0.725	1.075	0.283
	Hayır	410	2.19	0.707		
Yararlılık	Evet	243	2.18	0.956	1.063	0.288
	Hayır	410	2.10	0.896		
Kaygı	Evet	243	2.70	0.596	0.601	0.548
	Hayır	410	2.73	0.671		

Tablo 4 incelendiğinde araştırma dersi alma/almama durumuna göre araştırmaya yönelik tüm alt boyutların farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda araştırma dersi alma/almama durumu açısından öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumları üzerinde ilgi ($t=0.595$, $p>0.05$), önem ($t=0.800$, $p>0.05$), motivasyon ($t=1.075$, $p>0.05$), yararlılık ($t=1.063$; $p>0.05$) ve kaygı ($t=0.601$, $p>0.05$) alt boyutlarının etkisinin olmadığı elde edilmiştir.

Öğrencilerin önlisans/lisans programı durumuna göre araştırmaya yönelik tutumları

Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum ve alt boyutlarının önlisans/lisans programlarından birinde okuma durumuna göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya yönelik tutum ve alt boyutların önlisans/lisans programı durumuna göre t-testi sonuçları

Boyut	Fakülte	N	$\bar{X}$	S.	t	p
İlgi	Önlisans	403	2.0720	0.7474	1.046	0.296
	Lisans	250	2.0095	0.7321		
Önem	Önlisans	403	2.2688	0.6925	2.066	0.039*
	Lisans	250	2.1547	0.6760		
Motivasyon	Önlisans	403	2.2542	0.7149	2.000	0.046*
	Lisans	250	2.1394	0.7086		
Yararlılık	Önlisans	403	2.1618	0.9374	1.246	0.213
	Lisans	250	2.0696	0.8878		
Kaygı	Önlisans	403	2.7583	0.6761	2.180	0.030*
	Lisans	250	2.6456	0.5836		

* $p < 0.05$

Tablo 5'e göre, öğrencilerin önlisans/lisans programlarından birinde okuma durumuna göre araştırmaya yönelik tutumları, ölçeğin önem ($t=2.066$, $p<0.05$), motivasyon ($t=2.000$, $p<0.05$) ve kaygı ($t=2.209$, $p<0.05$) alt boyutlarında farklılaşmaktadır. Buna karşın ilgi ($t=1.046$, $p>0.05$) ve yararlılık ($t=1.246$, $p>0.05$) alt boyutları açısından anlamlı farklılaşma saptanmamıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinin araştırmaya yönelik ilgi, önem, motivasyon, yararlılık ve kaygı alt boyutlarının cinsiyet, sınıf değişkeni ve araştırma dersi alma değişkenleri açısından araştırıldığı bu çalışmada ulaşılan sonuçlar ve diğer çalışmalarla ilişkileri aşağıda sunulmuştur. Öğrencilerin araştırmaya ilişkin tutumları genel olarak düşük düzeydedir. Polat (2014) çalışmasında eğitim fakültesi öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarını orta düzeyde olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde Yenilmez vd. (2012) üniversite öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarını orta düzeyde bulmuştur. Bu bulgular yapılan araştırma sonuçlarıyla tutarlık göstermemektedir. Bunun nedeni çalışmaların uygulama süreçlerinin farklı olması veya seçilen örneklemin bilimsel araştırmaya ilişkin yaşantılarının yeterli miktarda bulunmaması olabilir.

Öğrencilerin araştırmaya ilişkin tutumları ilgi, önem, motivasyon, ve yararlılık alt boyutları açısından düşük düzeydedir, kaygı boyutunda ise orta düzeydedir. Araştırmaya yönelik kaygı olumsuz bir durum olduğundan diğer boyutlar ile tutarlı olduğu ve sonuçta öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarının düşük olduğu söylenebilir. Buradan öğrencilerin araştırma yöntemleri dersinden edindikleri bilgi, beceri ve kazanımların öğrenme-öğretme faaliyetlerini gerçekten kolaylaştıracağına inandıklarını ve araştırma yapma isteklerinin de bulunduğu söylenebilir. Aslında öğrenciler araştırma yapmaya ya da yapmama konusunda mesleki yaşamlarında ki öneminden dolayı hem isteklidirler hem de araştırmaya nereden ve nasıl başlayacakları konusunda ve tek başlarına yapamayacakları düşüncesinde olabileceklerinden dolayı da kaygılı olmuş olabilirler. Bu bulgulara paralel olarak Konakman vd. (2013) yapmış oldukları çalışmada öğretmen adaylarının eğitim araştırmalarına ilişkin olumlu tutuma sahip olduklarını tespit etmişlerdir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre araştırma tutumları, ilgi, önem ve motivasyon alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Ancak yararlılık ve kaygı alt boyutları açısından farklılaşma saptanmamıştır. İlgi, önem ve motivasyon alt boyutlardaki tutum puanları, kadın öğrencilerde erkeklere göre anlamlı derecede daha yüksektir. Buradan kadın öğrencilerin erkeklere göre araştırma yapma konusunda daha istekli oldukları ve buna daha fazla önem verdikleri anlaşılabilir. Ayrıca bu durumun erkeklerin araştırmaya çok ilgili olmayışından, araştırmanın önemini ve faydalarını tam olarak idrak edememelerinden, araştırma konusunda yeterli bilgi ve birikime sahibi olamayışlarından dolayı öğrencilerin tutumlarının belirginleşmesinde önemli bir faktör olarak ortaya çıkmış olabilir. Bunun yanı sıra bu bulgunun Korkmaz, Şahin ve Yeşil'in (2011) öğrencilerin araştırma tutumlarının cinsiyete göre farklılaştığını, kadın öğrencilerin araştırmaya ilişkin tutumlarının erkek öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğuna yönelik bulguları ile örtüştüğü söylenebilir. Buna karşın yapılan çeşitli araştırmalarda elde edilen, öğrencilerin cinsiyetlerine göre araştırmaya ilişkin tutumların farklılaşmadığına (Saracaloğlu, 2008; Saracaloğlu, Varol ve Ercan, 2005; Yenilmez ve Ata, 2012) ait bulguların bu araştırmanın bulgusuyla çeliştiği görülmektedir.

ATO puan ortalamaları sınıf düzeylerine göre incelendiğinde genel olarak birinci sınıf, ikinci sınıf üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Ölçeğin alt boyutlarının en yüksek ve en düşük puan ortalamaları incelendiğinde; ilgi, önem ve yararlılık alt boyutları açısından en yüksek tutum puanının üçüncü sınıf öğrencilerinde, motivasyon alt boyutu açısından ise ikinci sınıf öğrencilerinde olduğu görülmektedir. Ancak kaygı alt boyutu olumsuz bir faktör olarak düşünüldüğünden buradaki tutum puan ortalamasının düşük olması olumlu tutumun yüksek olmasının göstergesidir. Bundan dolayı kaygı alt boyutu açısından en yüksek tutum puan ortalamasını dördüncü sınıfların oluşturduğu görülmektedir. Bütün alt boyutlar (kaygı alt boyutu hariç) açısından ise en düşük tutum puan ortalamasını dördüncü sınıf öğrencilerinin oluşturması da diğer önemli bir noktadır. Ancak kaygı alt boyutu olumsuz bir faktör olarak düşünüldüğünden buradaki ortalama puanın yüksek olması olumlu tutumun düşük olmasının göstergesidir. Dolayısıyla kaygı alt boyutu açısından üçüncü sınıf öğrencilerinin en düşük tutum puan ortalamasına sahip olduğu görülebilir. Polat (2014) yapmış olduğu çalışmada 4. sınıf öğretmen adaylarının araştırmacılara yardımcı olmaya isteklilik yönündeki tutumlarının diğer sınıflara (1, 2, 3. sınıflar) oranla daha olumlu olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgu araştırmanın verilerini destekler niteliktedir.

Betimsel istatistiklerin incelenmesi sonucu gruplar arasında tespit edilen araştırmaya yönelik ilgi, önem, motivasyon, yararlılık ve kaygı alt boyutlarının ortalama farklarının sınıf düzeyine göre anlamlı olup olmadığı varyans analizi ile incelenmiş ve sınıf düzeyi ortalama puanları arasında görülen farkların

anlamli olmadığı tespit edilmiştir. Biçer vd. (2013) 'te yapmış olduğu çalışmada Türkçe öğretmen adaylarının araştırma tutum alt boyutlarının sınıf düzeyi ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu araştırmanın verilerini destekler niteliktedir.

Öğrencilerin araştırma dersi alma/almama durumuna göre araştırmaya yönelik tutumları alt boyutları bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir. Araştırma dersi alma/almama durumu açısından öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumları üzerinde ilgi, önem, motivasyon, yararlılık ve kaygı alt boyutlarının etkisinin olmadığı elde edilmiştir. Benzer bulgulara literatürde rastlamak mümkündür. Örneğin, Çokluk, Bökeoğlu ve Yılmaz (2005) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada herhangi bir araştırma etkinliğine katılan ve katılmayanların araştırma kaygıları arasında anlamlı fark olmadığı belirtilmiştir.

Yine öğrencilerin önlisans/lisans programlarından birinde okuma durumuna göre araştırmaya yönelik tutumları önem, motivasyon ve kaygı alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık gösterirken, ilgi ve yararlılık alt boyutlarında farklılaşma saptanmamıştır. Buradan önlisans/lisans programlarından birinde okuma durumu açısından öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumları üzerinde önem, motivasyon ve kaygı alt boyutlarının etkisinin olduğu söylenebilir. Öğrencilerin araştırma puan ortalamaları incelendiğinde önem ve motivasyon alt boyutlarındaki farkın önlisans programındaki öğrencilerin, kaygı alt boyutundaki farkın ise lisans programında okuyan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir. Buna göre önlisans/lisans programlarından birinde okuma durumuna göre önem, motivasyon ve kaygı alt boyutlarına ilişkin olumlu tutumların anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Köklü (1994) yapmış olduğu çalışmada yüksek lisans öğrencilerinin araştırma tutumlarının lisans öğrencileriyle farklılık gösterdiğini belirtmiştir.

Bilgi üretebilen ülkeler; askeri, sosyal, siyasi ve ekonomik olarak da en güçlü ülkeler olarak kabul edilmektedir. Kaptan (1993), Moorthy ve Karisiddappa (1997), Erdoğan (1998), İşman (1998), Kabasakal (1998), Karasar (2008) benzer şekilde dünyada bilginin önemli bir güç olarak kabul edildiğini ifade etmektedirler. Şüphesiz bilginin önemli olabilmesi, doğruluğuna bağlıdır denilebilir. Doğru bilginin elde edilebilmesi için ise bilimsel yöntemlerin araştırılan konuya uygun bir şekilde işe koşulması gerektiği söylenebilir (Sencer, 1989; Seyidoğlu, 1993; Aziz, 1994; Punch, 2005; Karasar, 2008). Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak üniversite öğrencilerinin araştırmaya ilişkin tutum ve davranışlarının daha olumlu düzeye yükseltilmesi ve kaygı düzeylerinin azaltılması adına şu önerilerden söz edilebilir;

Üniversitede okutulan Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersinde öğretim elemanları eğitim faaliyetlerinde öğrencilere sık sık araştırma yapmanın önemi, faydaları ve gerekliliği konusunda farkındalık kazandırabilir. Bu bağlamda hazırlanmış çeşitli bilimsel araştırma ve raporların derslerde incelenerek, edinilecek kazanımlar çerçevesinde araştırma tutum düzeyleri geliştirilebilir. Böylece hem araştırmaya hem de araştırmacılara gösterilen ilgi ve önem artar.

- Öğrencilerin araştırma yapma sürecinde karşılaşılabilecekleri sorunlar, çözüm önerileri ve mevcut durumu ortaya koyacak çalışmalar hazırlanabilir.
- Akademik kariyer yapmayı düşünen ve araştırma yapmak isteyen öğrencilerin okudukları bölümlerde bilimsel araştırma becerilerini ve yeterliklerini geliştirmeye yardımcı olabilecek farklı seçimli dersler almaları ve çeşitli bilimsel etkinliklere katılmaları konusunda teşvik edilerek sık sık araştırma ortamlarında bulunmaları sağlanarak, araştırma yapmaya ilişkin motivasyon, bilgi ve donanım yeterlikleri geliştirilebilir.
- Araştırma yapmaya ilişkin çalışmalar üniversite öğrencileri dışında ilkökul, ortaokul ve lise öğrencileri üzerinde de gerçekleştirilebilir. Bu sayede araştırma konusunda küçüklükten ortaya çıkabilecek eksiklikler belki de önceden tespit edilmiş olacak ve güçlü bir temel ile araştırma öz-yeterliğine sahip, hazır bulunuşluk düzeyleri yüksek araştırmacılar yetiştirilebilir.
- Üniversite öğrencilerinin araştırma tutum düzeylerinin artırılması gerektiği düşünülerek bilimsel araştırma yöntemleri dersinin yanında farklı seçmeli dersler öğretim müfredatlarına eklenebilir.
- Bilimsel araştırma yöntemleri dersini almanın araştırmaya yönelik tutum üzerinde etkili olmadığı düşünülmediğinden bu dersin içeriği revize edilebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- A. D. (2001). *Alan araştırma yöntemi, ilkeler teknikler örnekler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Aziz, A. (1994). *Araştırma yöntemleri-teknikleri ve iletişim*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Biçer, N., Bozkırlı, K.Ç. ve Er, O. (2013). Türkçe öğretmen adaylarının bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının değerlendirilmesi, *Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 50, s. 327-342
- Bolker, J. (1998). *Writing Your Dissertation in Fifteen Minutes a Day: A Guide to Starting, Revising, and Finishing Your, Doctoral Thesis*. Bellingham: OwlBooks.
- Büyükoztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (18. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cone, J., D., & Foster, S., L. (1993). *Dissertations and theses from start to finish: psychology and related fields*. New York: American Psychological Association.
- Çelik, H. C., Gazioğlu, S., ve Pesen, C. (2012). Development of a scale to measure teachers' candidates attitudes toward research. *Journal of Educational Sciences Research*. 2 (2).
- Çelik, V. (1998). Bilgi toplumunun eğitim sistemi ve geleceğe yönelik eğilimler. *Yeni Türkiye Dergisi 21. Yüzyıl Özel Sayısı*. 4(19), 829-836.
- Çepni, S., Küçük, M., ve Gökdere, M. (2002). Hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarındaki araştırmalara yönelik derslerin incelenmesi. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi bildiriler kitabı içinde (s.283-284)*. Ankara: ODTÜ Üniversitesi
- Çokluk, Bökeoğlu, Ö., ve Yılmaz, K. (2005). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünmeye yönelik tutumları ile araştırma kaygıları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 41, s.47-67.
- Champion, V. L., & Leach, A. (1989). Variables related to research utilization in nursing: an empirical investigation. *Journal of Advanced Nursing*, 14, s.705-710.
- Erdoğan, İ. (1998). Bilgi toplumu olmanın gerektirdiği eğitim paradigması. *Yeni Türkiye Dergisi 21. Yüzyıl Özel Sayısı*. 4(19), s.870-876.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hayran M., ve Özdemir, O. (1996). *Bilgisayar istatistik ve tıp (2. Baskı)*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği, s.309-314.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim*, 5.Baskı. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları,
- İşman, A. (1998). Bilgi çağında eğitim. *Yeni Türkiye Dergisi*. 21. Yüzyıl Özel Sayısı. 4(19), s.857-861.
- Kabasakal, Ö. (1998). Bilgi toplumuna geçişte üniversitelerin önemi. *Yeni Türkiye Dergisi 21. Yüzyıl Özel Sayısı*. 4(19), s.845-850.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*, Ankara: Tekişik Web Ofset Tesisleri.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi (18. baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Konokman, G. Y.,Tanrıseven, I., & Karasolak, K. (2013). Öğretmen adaylarının eğitim araştırmalarına ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(1), 141-158.

- Korkmaz, Ö., Şahin, A. ve Yeşil, R. (2011). Bilimsel araştırmaya yönelik tutum ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10(3), 961-973.
- Köklü, N. (1994). Araştırmaya yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 16, 86: s.27-36.
- Küçüköğlü, A., Taşgın, A., ve Çelik, N. (2013). Öğretmen adaylarının bilimsel araştırma sürecine ilişkin görüşleri üzerine bir inceleme (Eğitim Bilimleri Bölümü Örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17, s.3
- Krows, A. J. (1999). *Preservice teachers' belief systems and attitudes toward mathematics in the context of a progressive elementary teacher preparation program*. Unpublished Doctoral Dissertations. The University of Oklahoma. Norman, Oklahoma.
- Llewellyn, D. (2002). *Inquiry within: implementing inquiry- based science standarts*. USA: Corwin Press, Inc. A Sage Publications Company.
- Madsen, D. (1991). *Successful dissertations and theses: a guide to graduate student research from proposal to completion*. New York: Jossey Bass.
- Moorthy, A. L., & Karisiddappa, C. R. (1997). On citations, references, and the intellectual debts, (Editörler: Chopra, Umesh C Sharma& MK Srivastava), *Library Science and Its Facets*, New Delhi: Ess Publishers, s.264-271.
- Papanastasiou, E. C. (2005). Factor structure of the "Attitudes Toward Research" scale. *Statistics Education Research Journal*, 4(1), s.16-26.
- Polat, M. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumları. *Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 18, s.77-90
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş: nicel ve nitel yaklaşımlar*, (Çev: D. Bayrak, H.B. Arslan ve Z. Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sammy King-fai, H. (2004, Nov 28 - Dec 2). *Attitudes toward research: the care of curriculum leadres in Hong Kong. A are 2004 İnternational education research conference, "doing the public good: positioning education research"*, University of Melbourne, Australia.
- Saracaloğlu, A. S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt: V, Sayı: II, s.179-208.
- Saracaloğlu, A. S., Varol, R., ve Ercan, İ. E. (2005). Lisansüstü eğitim öğrencilerinin bilimsel araştırma kaygıları araştırma ve istatistiğe yönelik tutumları ile araştırma yetenekleri arasındaki ilişki. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, s.187-199.
- Sencer, M. (1989). *Toplum bilimlerinde yöntem (3. baskı)*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Seyidoğlu, H. (1993). *Bilimsel araştırma ve yazma elkitabı (5. baskı)*. İstanbul: Güzem Yayınları.
- Tabachnick, B., & Fidell, G. (2013). *Tabachnick, L.S. fidell using multivariate statistics (sixth ed.)* Pearson, Boston.
- Taşdemir, M., ve Taşdemir, A. (2011). Öğretmen adaylarının bilimsel araştırmaları inceleme yeterlikleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 344-53.

- Tavşancıl, T. E. (1995). Araştırmaya yönelik tutumlar ve likert tutum ölçeği. *Eğitim Bilimleri I. Ulusal Kongresi*, 1169-1178, Adana: Çukurova Üniversitesi Yayınları.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (3.Baskı). Ankara: Nobel Akademi Yayınları
- TDK, (2016). 06.04.2016 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.56ffcca0e5f292.69791998 adresinden erişildi.
- Walker, D. A. (2010). A confirmatory factor analysis of the attitudes toward research scale. *Multiple Linear Regression Viewpoints*, 36(1), 18-27.
- Yaşar, M. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması: geçerlik ve güvenirlik. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(2), 109-129.
- Yenilmez, K., ve Ata, A. (2012). Matematik öğretmeni adaylarının bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının incelenmesi. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi bildiri özetleri kitapçığı içinde (s.368)*. Niğde: Niğde Üniversitesi.

İletişim/Correspondence

Öğr. Gör. Aziz İLHAN

Tunceli Üniversitesi, Çemişgezek MYO, Tunceli, Türkiye, ailhan@tunceli.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. H. Coşkun ÇELİK

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Siirt, Türkiye, hcoskun.celik@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Alper ASLAN

Tunceli Üniversitesi, Çemişgezek MYO, Tunceli, Türkiye, alperaslan@gmail.com